

Kabinet en Nederland staan met lege handen

Afgelopen weekend is het Catshuisberaad mislukt. Het is de regeringspartijen VVD en CDA en de gedoogpartner PVV niet gelukt om tot een gezamenlijk plan te komen om het overheidstekort tot 3% terug te dringen in 2013. Hierdoor staan het kabinet en Nederland met lege handen. Het is de vraag wat de gevolgen zullen zijn.

In maart bleek uit de ramingen van het Centraal Planbureau (CPB) dat het overheidstekort in 2013 op 4,6% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) uit zou komen. Door een technische bijstelling van de realisatie cijfers met betrekking tot het EMU-saldo over 2011 komt het verwachte begrotingstekort in 2013 inmiddels lager uit (namelijk op 4,4% van het BBP). Volgens de buitensporige tekortprocedure, waarin Nederland door het overschrijden van de Europese begrotingsregels is beland, moet Nederland haar tekort in 2013 echter tot 3% van het BBP hebben teruggebracht. Dit impliceert dat er in het komende jaar netto ruim 9 miljard euro extra moet worden bezuinigd. Over de benodigde additionele bezuinigingsmaatregelen hebben de VVD, het CDA en de PVV de afgelopen zeven weken in het Catshuis onderhandeld. Helaas zonder resultaat. Afgelopen weekend bleek dat het Catshuisberaad is mislukt. Nadat het CPB de gevolgen van het aanvullende beleidspakket voor onder meer de koopkracht en werkgelegenheid in kaart had gebracht, was de PVV van mening dat dit pakket de ouderen teveel zou benadelen en trok zij de stekker uit de onderhandelingen.

Het voorgestelde beleidspakket omvat vooral lastenverzwaringen. Een verhoging van de BTW-tarieven moet in 2013 € 4,7 mrd in het laatje brengen, het loslaten van de inflatie-indexatie van belastingschijven moet € 1,2 mrd opleveren en een hogere eigen bijdrage voor de zorg is volgens de berekeningen van het CPB goed voor € 1,0 mrd. De belangrijkste bezuinigingsmaatregel omvat een nullijn voor ambtenaren (€ 2,0 mrd). Weliswaar levert dit op korte termijn geld op, maar op lange termijn is het zeker geen recept voor economische groei. Het pakket omvat slechts een klein aantal structurele maatregelen, zoals een versnelde verhoging van de pensioenleeftijd naar 66 jaar in 2015 en een beperking van de hypotheekrenteaftrek voor aflossingsvrije hypotheek. Dit is een teleurstelling. Immers, structurele maatregelen zijn juist noodzakelijk zijn om de houdbaarheid van de overheidsfinanciën op lange termijn veilig te stellen en tegelijkertijd het lange termijn groeipotentieel te bevorderen.

Volgens de berekeningen van het CPB leidt het voorgestelde aanvullende beleidspakket tot een begrotingstekort van 2,8% van het BBP in 2013 en 2014 en 2,4% in 2015. Met de doorvoering van de voorgestelde maatregelen, zou het tekort dus worden teruggebracht tot onder de vereiste 3%. De doorrekening bewijst ook dat de economische schade van een pakket dat aan de eisen van Brussel voldoet relatief mee kan vallen. De voorgestelde maatregelen hebben tot gevolg dat de economische groei gemiddeld met 0,4% per jaar afneemt tot 2015 en dat de werkgelegenheid in dezelfde periode jaarlijks gemiddeld 0,3% lager komt te liggen. Dit leidt ertoe dat de werkloosheid volgens de internationale definitie in 2015 op 6½% uitkomt, 0,9% hoger dan zonder het aanvullende pakket aan maatregelen. De koopkracht komt over de gehele linie fors lager uit, maar partijen waren nog in gesprek om die effecten te mitigeren toen Wilders er vandoor ging.

Premier Rutte dient vanmiddag zijn ontslag in bij de koningin. Dit impliceert dat er later dit jaar opnieuw verkiezingen zullen worden gehouden. Het demissionaire kabinet kan niets anders dan op de winkel passen. Zij mag immers geen nieuw beleid maken. Wel kan het kabinet proberen om in samenwerking met de oppositiepartijen tot een begroting voor 2013 te komen die richting de 3%-tekort gaat. D66 en Groen Links hebben aangegeven dat er met hen te praten valt, mits het demissionaire kabinet er ook voor kiest om structurele hervormingen door te voeren. Indien ook de Christen Unie zich ook achter de plannen schaart, dan kan het demissionaire kabinet alsnog een begroting voor 2013 maken die voldoet aan de Europese afspraken.

Kabinet en Nederland staan met lege handen

Vanuit het perspectief van financiële markten is het jammer dat de VVD, het CDA en de PVV geen overeenstemming hebben bereikt. Het aanvullende beleidspakket zou er immers voor hebben gezorgd dat het begrotingstekort in 2013 onder de 3% uitkomt. Het laat ook zien dat het relatief eenvoudig is, mits de politieke wil er is, om aan de Europese begrotingsregels te voldoen. Het uitblijven van een pakket kan ervoor zorgen dat het renteverskil tussen Nederlandse en Duitse staatsobligaties verder oploopt. Aan het einde van de ochtend bedroeg het verschil 74 basispunten, terwijl het gemiddelde langjarige verschil 20 basispunten bedraagt. Echter, in vergelijking met andere landen is de begrotingsuitdaging te overzien. Het hangt dan ook voornamelijk van de politieke wil af, hoe snel de overheidsbegroting op orde kan worden gebracht. Op korte termijn vereist dit dat politici duidelijke structurele keuzes maken die resulteren in een geloofwaardige hervormingsstrategie voor de middellange termijn.

De huidige politieke ontwikkelingen brengen Nederland eveneens in een lastige positie in Europa. Op 30 april moest het kabinet aan de Europese Commissie haar maatregelen presenteren waarmee zij het overheidsstekort in 2013 onder de 3% ging brengen. Dit gaat niet lukken. Hiermee wordt Nederland een testcase voor de, mede door de eigen inspanningen, strengere nieuwe Europese begrotingsafspraken. De politieke discussie die de komende tijd in Nederland zal worden gevoerd en de manier waarop Europa met de Nederlandse situatie omgaat, zal dan ook van invloed zijn op hoe de wereld naar Nederland en Europa kijkt.

Kredietbeoordelaar Fitch heeft afgelopen week gewaarschuwd dat zij, bij het uitblijven van maatregelen om de overheidsschuld te beteugelen, de vooruitblik voor de Nederlandse kredietwaardigheid in juni mogelijk gaat wijzigen van stabiel naar negatief. Hierdoor bestaat de kans dat de Nederlandse kredietwaardigheid binnen twee jaar wordt afgewaardeerd. Bij S&P staat de vooruitblik al sinds januari op negatief, vooral vanwege de Europese schuldencrisis. De huidige politieke situatie is olie op het vuur.

Deels is dit onterecht. De economische fundamenten van Nederland zijn relatief sterk. Dit wordt eveneens bevestigd door het scorebord van de Europese Commissie. Ondanks het onzekere korte termijn groeiperspectief is Nederland het op een na rijkste land van het eurogebied in termen van reële BBP per hoofd van de

bevolking. Sinds 1981 heeft Nederland een overschot op de lopende rekening van de betalingsbalans. Onze concurrentiepositie is sterk. Bovendien kent Nederland een van de laagste werkloosheidspercentages in Europa. Hoewel het kapitaalgedekte pensioenstelsel onder druk staat, heeft Nederland een van de hoogste pensioenvermogens ter wereld (156% van het BBP eind 2011). De gezonde fundamenten van de Nederlandse economie maken dat Nederland nog steeds tot de kern van Europa behoort. Helaas zorgen de politieke ontwikkelingen ervoor dat alleen aandacht uitgaat naar de in vergelijking met veel andere landen relatief makkelijk oplosbare Nederlandse begrotingsproblematiek.

Kabinet en Nederland staan met lege handen

Rabobank

Rabobank Kennis en Economisch Onderzoek

	Tel.	E-mail:
<u>Chef econoom</u>	030 21	
Wim Boonstra	66617	W.W.Boonstra@rn.rabobank.nl
<u>Internationaal Economisch Onderzoek</u>		
Allard Bruinshoofd*	63272	W.A.Bruinshoofd@rn.rabobank.nl
<u>Macro</u>		
Shahin Kamalodin	31106	S.A.Kamalodin@rn.rabobank.nl
Tim Legierse	62677	T.Legierse@rn.rabobank.nl
Michiel Verduijn	30522	M.P.Verduijn@rn.rabobank.nl
<u>Landenrisico</u>		
Erwin Blaauw	62648	E.R.Blaauw@rn.rabobank.nl
Fabian Briegel	64053	F.Briegel@rn.rabobank.nl
Jeroen van IJzerloo*	62406	J.IJzerloo@rn.rabobank.nl
Herwin Loman	31105	H.Loman@rn.rabobank.nl
Reintje Maasdam	31403	R.Maasdam@rn.rabobank.nl
Ashwin Matabadal	61601	A.R.K.Matabadal@rn.rabobank.nl
Reinier Meijer	31568	R.Meijer@rn.rabobank.nl
Anouk Ruhaak	64860	A.N.Ruhaak@rn.rabobank.nl
<u>Nationaal Economisch Onderzoek</u>		
Hans Stegeman*	31407	H.W.Stegeman@rn.rabobank.nl
<u>Macro</u>		
Ruth van de Belt	60143	R.Belt@rn.rabobank.nl
Maarten van der Molen	64214	M.T.Molen@rn.rabobank.nl
Danijela Piljic	31104	D.Piljic@rn.rabobank.nl
Anke Struijs	31408	A.C.A.Struijs@rn.rabobank.nl
Theo Smid	67599	T.H.Smid@rn.rabobank.nl
Paul de Vries	30172	P.Vries@rn.rabobank.nl
<u>Regionaal</u>		
Rogier Aalders	31393	R.Aalders@rn.rabobank.nl
Cynthia Briesen	31411	C.C.Briesen@rn.rabobank.nl
Frits Oevering	64439	F.J.Oevering@rn.rabobank.nl
Anouk Smeltink-Mensen	66404	A.H.H.M.Smeltink@rn.rabobank.nl
Willem van der Velden*	62478	W.Velden@rn.rabobank.nl
<u>Financiële Sector Onderzoek</u>		
Yvette Jorissen	64931	Y.M.Jorissen@rn.rabobank.nl
Dick Scherjon	31405	D.P.Scherjon@rn.rabobank.nl
August Sjauw-Koen-Fa	31406	A.R.Sjauw@rn.rabobank.nl
Nicole Smolders	79108	N.M.P.Smolders@rn.rabobank.nl
Leontine Treur	67084	L.Treur@rn.rabobank.nl
Bouke de Vries*	61195	Y.B.Vries@rn.rabobank.nl
	030 21	

*Hoofd